חידושי הרי"מ על התורה — בהעלותך

במדרש כו' שלך לעולם. ותמה רמב"ן ז"ל איך הוא לעולם. כשחרב ב"ה בטל הכל ומפרש על חנוכה. ולע"ד נר מערבי דולק לעולם מחוץ כו' עדות כו' שהשכינה שורה בישראל כמ"ש בש"ס שבת וכל ימי שמעון הצדיק לא הי' כבה ש"ס יומא. נראה שתלוי בכהן גדול ובודאי שאהרן פעל זה והוא החיבה יתירה נודעת לנו שנק' בנים. גם ענני כבוד כן שמן בזכות משה מים בזכות מרים הם דברים שא"א לחיות זולתם. וענני כבוד חיבה יתירה. וכ' עין בעין נראה כו' וענך עומד כו' וזהו אור המאיר לישראל והמשכן נגנז וממילא נגנזה המנורה בעוד נר מערבי דולק ועדיין דולק במקום שנגנז. ושבת שנק' מתנה טובה בבית גנזי מאיר לנו מאור זה. והוא דוגמת אור הראשון שגנזו לצדיקים לע"ל. ורש"י כ' שנק' הדלקה בשם העלאה ע"ש שהלהב עולה מאלי' כו'. והלא אדרבה בהדלקה הוא מחבר האור שנתפס בפתילה וא"י להפרד ולעלות. אולם להראות שזה עיקר אור אם יעלה ולא יהי' נתפס בפתילה ונר אינו מאיר כלל. כי לא לאורה צריך גם לאור של מעשיהם של הצדיקים. רק שכך חפץ השי"ת לזכותינו שכשיהי' נתפס האור כראוי בנשמות ישראל יהי' מאיר ע"י החפץ תמיד לעלות ולהיכלל ולהבטל להש"י ואעפ"כ אינו נפרד ממט. וז"ש והחיות רצוא ושוב. וכן הדפק של האדם. וזהו הנקודה שירדה מעולם האצילות להיות ראש לשועלים לעולם הבריאה שהוא יקרא דקב"ה שהוא החיות של כל העולמות הנפרדים בבחי' בריאה וחיות שלהם הוא ע"י השתוקקת לעלות שבישראל שהם הפנימיות ועי"ז יש חיות לחיצוניות לשמור הפנימיות והוא הנק' אשת חיל ששורף כל הכוחות לש"י ויש עלי' לנקודה זו כמ"ש בספרים ליכלל וליבטל באצילות גבוה מעל גבוה וע"י שהי' אהרן אוהב שלום כו' ומקרבן לתורה ולנביא גדול כמוהו הי' חביב ויקר בעיניו לעשות שלום בין איש לאשתו גם השפלים שבישראל זכה שיוכל להעלות הנרות שעי"ז יעלו נשמות ישראל שנק' נרות נר אלקים כו' שהאדם אור תורה נאחז בו ודולק מעט מעט מהפתילה הוא מה שנשרף מן הכוחות שלו להש"י ומבטל רצונות הגוף מפני רצון הש"י כל ימי חייו הקצובים. ואהרן מעלה כו' שיכלל בביטול כדי שאח"כ שיורדת להחיות יאירו בה ז' הנרות כשהוא מול פני כו' כמ"ש בקשו פניו תמיד שהוא היראה בריאה אותיות ביראה שעיקר הבריאה כדי שיהי' יראה שהוא מרחוק וגם אח"כ מתלמידיו של אהרן אוהב כו' יוכלו ג"כ להמשיך אור לב"י. והוא חינוך זה תמיד שתורה אור וכל העוסק כו' כאלו הקריב. וזהו לעולם על ישראל. והי' מקודם הטבת הנרות שהוא לדשן ולסלק פסולת מישראל שיוכל האור להאיר. ומ"ש מעלה הי' שעלי' עומד ומטיב ומה ענין זה להזכירו כאן. אולם בודאי שהי' אהרן עניו בעיניו שיוכל להטיב כל ישראל וציוה הש"י שיעלה למעלה ע"כ יותר ממה שהוא. מאחר שהש"י ציוהו להטיב יוכל כמ"ש קרב אל המזבח למה אתה בוש לכך נבחרת. וכן כל מנהיג ישראל שאינו לוקח לעצמו רק שהש"י הדביק בו נפשות ישראל צריך להתחזק ולעלות להיטיב להם גם שמכיר שפלותו כנ"ל:

גם י"ל לעולם ברכת כהנים יאר ה' פניו כו' גם על ש"ק שהרי קרא ה' לאור יום. וכל יום מששה ימי בראשית שכ' בו כי טוב יש לו אור מיוחד חסד ה' יראה כו' ושבת לא כ' בו כי טוב מפני שכל הששה הארות מתיחדים ונותנים לנקודה זו שנק' שבת ואח"כ אומר שיר טוב להודות לה' ומתיחדין ברזא דאחד. וכולן נק' מנורה של ז' ומאירין אל מול פני כו' היינו שבת ק' נק' פני המנורה פנים חדשות אינו דומה מאור פניו כו' ובשבוע ב' חוזרים ומאירים יותר עד ביאת הגואל שיאיר אור הראשון. ונק' כל קיום העולם והזמן מנורה של

ז' ויש באור מה שמאיר ומה ששורף וע"י מידתו שהי' מקרב חוטאי' ועי"ז הי' בושים אח"כ מלחטוא ונדחה פסולת כן שילם לו הש"י במידה שידליק ויאיר מדת החסד וטוב לישראל וע"י שימשיך להם כל הטובות יהי' ב"י בושים מעצמם מלחטוא שאבינו שבשמים מקרב אותו ומטיב בכל הטובות ואיך נעשה ח"ו נגד רצונו ונשרף ממילא הפסולת וזהו לעולם קיים עולם חסד יבנה וזהו שלום שהגבורות הם טפל לחסדים. ומי שמתלמידיו אוהב שלום כו' פועל עדיין כן ולכך חז"ל אמרו להיות מתלמידיו ומתלמידי א"א ע"ה שהוא כנ"ל מקיים העולם:

הצאן ובקר כו' ומצא להם כו' דגי הים כו'. והוא פלאי. חנן הש"י לשפל כמוני הגם שהוא חוצפא בדבר שר"ע ורשב"י תמהים וברמב"ן ע"ש. עכ"ז פטטיא דאורייתא טבין והרשות לכל א'. הנה האספסוף תאוה כו' יאכילנו בשר כו'. נ"ל כי ודאי שהטעמים שהי' מרגישים במן רק דברים המותרים לא טעם חלב וכדומה ח"ו דהא טעם כעיקר. וא"כ לר"י שבשר תאוה הי' אסור במדבר לא הי' להם כלל טעם בשר תאוה במן. וז"ש התאוו תאוה ממילא מי כו' בשר. והוא עצמו הלשון שנאמר כי תאוה כו' לאכול בשר כו' אות נפשך כו' וטעם בשר קדשים ג"כ לא הי' שצריך זריקה ובלא"ה אסור. או שזה טעם וענין אחר הגבוה ממדרגת אדם פשוט שמחלק גבוה זכה. ובשר תאוה והתיקונים השייך שחיטה ובדיקה ומליחה וכדומה הם תיקונים שימצא בהם ברורים השייך לכל נפש פשוט מישראל. ומעוררים חפץ ורצון והרגשה לעבודת הש"י כמ"ש דלא אכלי בשרא דתורא. כמ"ש האר"י ז"ל על ר"ח בעתירותא ל"א ירקי כו' ליעול בשרא וכוורא. ולפי המדרש האספסוף סנהדרין והוא דכ' אספה לי ע"ש. והם מבחי' יוסף שרצונם לאסוף כל הכוחות אל ה' שנק' כל. וזהו זכרנו את הדגה. זכירה שהוא פנימיות מכל הגוף. גם פי' דגה וידגו כו' שע"י שכל חיותם ממים פותחים פיהם לטיפה של גשמים כאלו לא טעמו מים מימיהם כן פי' המדרש וידגו שב"י חיותם מהתורם ולכך פותחים פיהם לדיבור אחד מהתורה כאלו לא טעמו דברי תורה מעולם. וע"ז נק' שם דג שהדל"ת דלית לה כלום קודם להג' שגומל דלים כן החשק רב ועצום. וזה הי' ההשתוקקת של המתאוים ועתה נפשינו כו'. שבודאי לא שיקרו שאין ההרגשה מהמן כ"כ שהוא בא מן השמים בדקות לחם שמלאכי השרת אוכלים. ואין בזה הרגשה כמאכל של עוה"ז אולם הי' חטא שראוי שיוטב מה שהשי"ת נותן ואין מרגישים מכל הרגשות חפץ ורצון שבעולם. וזה עצמו חטא אדם מאכילת עץ הדעת וזה שאמר ספר ברית מנוחה. קברות התאוה מדביקות מתו והוא כנ"ל עונשם הי' כרצונם בדביקות נפלא ולא כראוי שישארו חיים והוא החטא עצמו שהציצו ויחזו כו' וזה שאמר משה רבינו הצאן כו' ישחט להם שהרי אסור לשחוט להם. רק לגבוה ומצא להם שאם הי' מותר לשחוט להם היינו בשר תאוה הי' מוצאים להם השייך להם משא"כ שאסור וא"א. ואם דגי הים כו' יאסף שאין בו שחיטה ותיקון ששייך וגם כן לא ימצא בו מה שחפצים. ומיושב דנקט יאסף שלומדים דאין צריך שחיטה ומה ענינו לכתוב כאן בתרעומות משה רבינו ע"ה. ומיושב בעזה"י ולזאת נאמרו ב' פעמים ומצא להם בצאן ובקר ובדגים והשיב לו הש"ת שיתן עופות שטעונים שחיטה ומותרים במדבר:

חנני השי"ת פי' היד ה' תקצר כו' פשוט עפ"י פרש"י שלעולם גם בשעת חטא עמו ישראל שומר הקב"ה אבינו שח"ו לא נחטא באופן שלא יהי' אפשר לתקן ובבי' זו נקרא הש"י אם לישראל שמשגחת על בני' גם בעת קילקולם כמ"ש בן כסיל כו' אמו והוא גלות השכינה ששוכן אתם בתוך טומאותם ואינו מניח ליפול ח"ו שלא יהי' אפשר לקום וזה הסמך שסומך ה' לנופלים שיהי' זוקף אחר כך לכפופים היינו שיהי' מידי למסרך כדבר המתגלגל שלא יהי' ריסוק אברים: